

Kurt De Wit

De jaargang 2011 van het *Tijdschrift voor Sociologie* start traditiegetrouw met het TvS-Essay. Jaarlijks nodigt de redactie een socioloog uit om een meer polemisch, meer opiniërend stuk te schrijven dan gebruikelijk is in de academische, *peer-reviewed* artikels die in het *Tijdschrift voor Sociologie* verschijnen. Ook dit jaar nodigt het TvS-Essay uit tot discussie. We vonden voormalig hoofdredacteur Karel Van den Bosch bereid om zijn visie op sociale zekerheid te poneren. Hij vertrekt van de vraag of er sociale zekerheid is op andere planeten. Een verrassend thema, maar *ad absurdum* komt hij tot vragen – en antwoorden – over sociale zekerheid op zich. Hij stelt onder meer dat er drie noodzakelijke voorwaarden zijn voor het bestaan van sociale zekerheid. Voldoende welvaart is de eerste en er lijkt geen reden te zijn om aan te nemen dat intelligente wezens geen economie en technologie zouden kunnen ontwikkelen die hen een hoge welvaart kunnen verschaffen. Ten tweede is voldoende solidariteit een noodzaak. Intelligentie hangt samen met taal en taal (of communicatie) veronderstelt een sociaal bestaan. Ten derde zijn er (natie)staten nodig met controle over de staatsonderdanen. Dat ligt al veel minder voor de hand. Andere structuren zijn perfect denkbaar. We mogen ons gelukkig prijzen, stelt Karel Van den Bosch, dat we in de historische omstandigheden leven die sociale zekerheid hebben mogelijk gemaakt.

Al even traditiegetrouw als het TvS-Essay wordt elk jaar het winnende artikel van de ACCO-Prijs van de Vereniging voor Sociologie gepubliceerd. Deze prijs ging in 2010 naar Dries Van den Bosch en zijn artikel “Van clubhuis naar gironummer? Giro-activisme en sociaal kapitaal in Vlaanderen”. Giro-activisme – geld geven aan een organisatie die zich inzet voor een goed doel – is in opmars en zou het meer klassieke vrijwilligerswerk – het geven van tijd – in de verdringing brengen. Zou, want Van den Bosch toont aan dat giro-activisme in Vlaanderen niet alleen courant is, maar ook vaak gecombineerd wordt met andere vormen van activisme, ook actieve vormen van activisme (vrijwilligerswerk doen, bestuurslid zijn, ...). Meer nog, de giro-activist blijkt een niveau van sociaal kapitaal te hebben dat niet moet onderdoen voor dat van de ‘klassieke’ activist die zich vrijwillig inzet in het verenigingsleven. Meer onderzoek naar ‘afstandelijk’ activisme

lijkt dan ook nodig en noopt tot een herziening van de klassieke definities van sociaal kapitaal.

In een derde artikel gaan Buffel, Demeere, De Donder en Verté na hoe ouderen hun buurt ervaren. Hun kwalitatieve aanvulling op de kwantitatieve Ouderenbehoefteonderzoeken (VUB) biedt inzichten in hoe ouderen hun fysieke woonomgeving, hun relaties en interacties en hun emotionele band met de buurt ervaren. Het onderzoek gebeurde in Oostkamp, een gemeente met een hoge 'plaatsverbondenheid' (men is er betrokken op de buurt, tevreden met sociale contacten enzovoort). De auteurs vinden de kenmerken die deze hoge score verklaren, zoals een propere wijk, toegankelijke voorzieningen en inspraak in hoe de buurt er uitziet. Ook stellen ze een grote variatie vast, afhankelijk van onder meer hoe lang men in de gemeente woont, wie er in de straat woont en de mate waarin men nog mobiel is. De verschillende dimensies van verbondenheid met de buurt – fysiek, sociaal, psychologisch – blijken bovendien onderling samen te hangen. De auteurs wijzen dan ook op het belang van ontmoetingsplaatsen en sociale sleutelfiguren om de binding met de buurt voor alle ouderen te realiseren.

We sluiten het nummer af met vier boekbesprekingen, over cultuurconsumptie en stratificatie; socialisatieprocessen in Vlaamse, Italiaanse en Marokkaanse gezinnen; sociale en demografische kwesties (economische crisis, geboortebeperking, losbandigheid) in het interbellum; en de schaduwzijde van de vooruitgang.